

TJORAT BANKLARINING TADBIRKORLIK SUB'EKTLARINI KREDITLASH MEXANIZMI TAKOMILLASHTISH YO'LLARI

Hayitmurodov Ulug'bek Ulash o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

E-mail: hayitmurodovulugbek854@gmail.com

Annatatsiya. Ushbu maqolada kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subektlarining statistik hisobotlarini tuzish va taqdim etish tartibining o'ziga xos xususiyatlari, eStat 4.0 avtomatlashtirilgan axborot tizimini takomillashtirishga doir taklif va tavsiyalar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: rasmiy statistika, statistik hisobot, eStat 4.0, tadbirkorlik, kichik tadbirkorlik subyektlari toifalari, elektron raqamli imzo, mikro firma va kishik korxonalar, 1-KB yillik hisobot shakli

Аннотация. данной статье анализируются особенности порядка составления и подачи статистической отчетности малого бизнеса и частного предпринимательства, предложения и рекомендации по совершенствованию автоматизированной информационной системы eStat 4.0.

Ключевые слова: официальная статистика, статистический отчет, eStat 4.0, предпринимательство, категории субъектов малого предпринимательства, электронная цифровая подпись, микрофирмы и индивидуальное предпринимательство, 1-KB форма годового отчета

Annotation. This article analyzes the features of the procedure for compiling and submitting statistical reporting of small businesses and private entrepreneurship, proposals and recommendations for improving the automated information system eStat 4.0.

Keywords: official statistics, statistical report, eStat 4.0, entrepreneurship, categories of small businesses, electronic digital signature, micro-firms and individual entrepreneurship, 1-KB annual report form

Kirish va dolzarbligi. So'nggi yillarda O'zbekistonda statistika sohasini yangi bosqichga ko'tarish va tubdan isloh qilish, tizimga ilg'or texnologiyalarni keng joriy qilish orqali rasmiy statistikaning sifati va unga bo'lgan ishonchni yanada oshirish borasida keng ko'lamli chora- tadbirlar ko'rilmogda. Ayniqsa, "Rasmiy statistika to'g'risida" [1] gi qonun va statistika sohasini rivojlantirish bo'yicha milliy strategiyaning [2] qabul qilinishi sohadagi tizimli yangilanishlarni yanada samarali amalga oshirish imkonini yaratdi. Shuningdek, Davlat statistika qo'mitasi O'zbekiston Respublikasi

Prezidenti huzuridagi Statistika agentligiga aylantirildi [3].

Mamlakatimizda statistikani o'zni kundan-kunga oshib borayotganini hisobga olgan holda, 2021 yil 11 avgustda "Rasmiy statistika to'g'risida" gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni (O'RQ-707-son) qabul qilindi. "Rasmiy statistika to'g'risida"

O'zbekiston Respublikasi Qonuni 7-bob, 44- moddadan iborat. Rasmiy statistika ushbu Qonunning qoidalariga muvofiq davlat statistika organlari va rasmiy statistikaning boshqa tayyorlovchilari tomonidan tayyorlanadigan hamda tarqatiladigan statistika ma'lumotlaridan iboratdir. "Rasmiy statistika to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Qonunining 6-moddasida Rasmiy statistikaning asosiy prinsiplari yoritilgan ya'ni, mustaqillik, tushunarlilik va shaffoflik, aniqlik va ishonchlilik, beg'arazlik va xolislik, statistik maxfiylik, dolzarblik [1]. Shu bilan birga, ma'muriy islohotlar doirasida statistika organlari faoliyatini yangilangan talablar asosida tashkil etish va ularning mustaqilligini yanada kuchaytirish, sohaga xalqaro sifat modellari hamda raqamli texnologiyalarni keng qo'llash orqali statistika ma'lumotlarining ishonchliligi va sifatini yanada oshirish zarurati yuzaga kelayotgan edi [4].

Shundan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 4- martda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-114-sonli qarori qabul qilindi. Unda milliy statistika tizimining huquqiy va tashkiliy asoslari hamda infratuzilmasini takomillashtirish, raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va xalqaro hamkorlikni yanada mustahkamlash masalalariga katta e'tibor qaratilgan.

Darhaqiqat, 2023-yil 18-avgust kuni o'tkazilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlar bilan ochiq muloqoti doirasida belgilangan ustuvor vazifalar ijrosini ta'minlash, shuningdek, hisobot va statistik ma'lumotlarni taqdim etish jarayonlarini soddalashtirish orqali biznesga ma'muriy yukni kamaytirish maqsadida, 2024 yil 9 yanvarda (PQ-8-son) "Tadbirkorlik subyektlari tomonidan davlat organlariga hisobot va statistik ma'lumotlarni taqdim etish jarayonlarini yanada soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi O'zbekiston respublikasi prezidentining qarori qabul qilindi [5].

Adabiyotlar sharhi. Tadqiqotning metodologik asosini statistika fanining fundamental qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2024-yil 4-martdagi PQ- 114-son "O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi va 2023 yil 4 sentyabrdagi PQ-292-son "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlar bilan 2023-yildagi ochiq muloqotida belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi Qarorlari asosida 2024 yil 9 yanvarda (PQ-8-son) "Tadbirkorlik subyektlari tomonidan davlat organlariga hisobot va statistik ma'lumotlarni taqdim etish jarayonlarini yanada soddalashtirish" orqali biznesga ma'muriy yukni kamaytirish olindi.

Mavzuni o'rganish jarayonida statistik kuzatish, umumlashtiruvchi ko'rsatkichlar, ilmiy abstraksiyalash, statistik rasm va jadvallar usullaridan foydalanildi. Tadqiqotdagi yondashuv va usullar, uning doirasida foydalanilgan nazariy yondashuvlar rasmiy manbalardan olingani, respublikamizda faoliyat yuritayotgan biznes sub'ektlari ma'lumotlariga asoslangani va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining statistik ma'lumotlari, shuningdek, boshqa ma'lumotlar tahliliga asoslanganligi bilan belgilanadi.

Ho'sh, yuqoridagilardan kelib chiqib, kimlar (qaysi xo'jalik yurituvchi subyektlar) statistik hisobotlarini taqdim etishlari kerakligi, tadbirkorlik statistikasi o'zi nima, kichik biznes subyektlari va kichik tadbirkorlik subyektlari toifalari, degan savolni ko'rib o'tsak.

Tadbirkorlik faoliyati (tadbirkorlik) - tadbirkorlik faoliyati sub'ektlari tomonidan qonun hujjatlariga muvofiq amalga oshiriladigan, o'zi tavakkal qilib va o'z mulkiy javobgarligi ostida daromad (foyda) olishga qaratilgan tashabbuskorlik faoliyatidir.

Tadbirkorlik faoliyati sub'ektlari - bu qonun hujjatlarida belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tgan hamda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirayotgan yuridik va jismoniy shaxslardir.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari deganda - asosiy maqsadi tadbirkorlik daromadini olish bo'lgan, amaldagi qonunlar doirasida faoliyat yurituvchi xo'jalik yurituvchi sub'ektlar, ya'ni kichik korxona, mikrofirma va yakka tadbirkorlar yig'indisi tushuniladi.

Kichik tadbirkorlik sub'ektlari toifalari: Shu bilan birga, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlari toifalari, O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi (2012 yil 2 may, O'RQ-328) qonunining 5-moddasiga asosan o'z ichiga quyidagi xo'jalik yurituvchi sub'ektlarni qamrab oladi:

Yakka tartibdagi tadbirkorlar - soliq organlari orqali ro'yxatdan o'tib, qonunchilik hujjatlarida belgilangan faoliyat turlari bilan shug'ullanadigan hamda besh nafargacha xodimlarni yollash huquqiga ega bo'lgan jismoniy shaxslar.

Mikrofirmalar - ishlab chiqarish tarmoqlaridagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan yigirma kishi, xizmat ko'rsatish sohasidagi va ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lmagan boshqa tarmoqlardagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan o'n kishi, ulgurji, chakana savdo hamda umumiy ovqatlanish tarmoqlaridagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan besh kishi bo'lgan sub'ektlar va hakoza.

Kichik korxonalar - qonunchilikda nazarda tutilgan engil, oziq-ovqat sanoatidagi va qurilish materiallari sanoatidagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan ikki yuz kishi, metallga ishlov berish va asbobsozlik, yog'ochsozlik, mebel sanoatidagi, shuningdek qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa sanoat-ishlab chiqarish sohalaridagi, band bo'lgan xodimlarining o'rtacha yillik soni ko'pi bilan yuz kishi, mashinasozlik, metallurgiya, yoqilg'i- energetika va kimyo sanoati,

qishloq xo‘jaligi mahsulotlari etishtirish va ularni qayta ishlash, qurilish hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa sanoat-ishlab chiqarish sohalaridagi, band bo‘lgan xodimlarining o‘rtacha yillik soni ko‘pi bilan ellik kishi, fan, ilmiy xizmat ko‘rsatish, transport, aloqa, xizmat ko‘rsatish sohalari (sug‘urta kompaniyalaridan tashqari), savdo va umumiy ovqatlanish hamda ishlab chiqarish bilan bog‘liq bo‘lmagan boshqa sohalardagi, band bo‘lgan xodimlarining o‘rtacha yillik soni ko‘pi bilan yigirma besh kishi bo‘lgan subyektlar.

Tadqiqot natijalari. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’ektlarining statistik hisobotlarni taqdim etish tartibi:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2014 yil 7 apreldagi “O‘zbekiston Respublikasida investitsiya iqlimi va ishbilarmonlik muhitini yanada takomillashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar” to‘g‘risidagi 4609-son farmoniga muvofiq Kichik korxona va mikrofirmalar statistik hisobotlarni yilda bir marotaba taqdim etadilar.

Kichik korxona va mikrofirmalar (dehqon va fermer xo‘jaliklarisiz) tomonidan 1-KV shakli hamda unga ilova (yillik) davlat statistika hisobotlari taqdim etiladi. Shuningdek, ushbu farmonga muvofiq kichik korxona va mikrofirmalar faoliyati bo‘yicha statistika organlari har chorakda iqtisodiy faoliyatining tegishli yo‘nalishlari va sohalari bo‘yicha tanlanma asosda kuzatuvlar o‘tkazadi. Shuningdek, ushbu farmonga muvofiq kichik korxona va mikrofirmalar faoliyati bo‘yicha statistika organlari har chorakda kichik korxona va mikrofirmalardan faoliyati bo‘yicha statistik tanlanma kuzatuvlar o‘tkaziladi. Yakka tartibdagi tadbirkorlik sub’ektlari faoliyati bo‘yicha statistika organlari tomonidan har oyda va chorakda statistik kuzatuvlar o‘tkaziladi. Yakka tartibdagi tadbirkorlik sub’ektlari faoliyati bo‘yicha statistika organlari tomonidan har oyda va chorakda statistik kuzatuvlar o‘tkaziladi.

Prezidentimiz qarori bilan ushbu chora tadbirlar davlat boshqaruv organlari xodimlarini ma’suliyatini belgilaydi, javobgarligini belgilaydi, shakillanayotgan ma’lumotlarni shaffofligini, to‘g‘riligini va oqilonaligiga olib keladi.

Tadbirkorlik subyektlari tomonidan davlat organlariga taqdim etiladigan hisobot va statistik ma’lumotlarning yagona ro‘yxati tasdiqlanadi, belgilab berildiki ya’ni yagona ro‘yxatga kiritilmagan hisobotlarni tadbirkorlik subyektlaridan talab qilish taqiqlanadi va hisobotlar faqat axborot tizimlari orqali taqdim etiladi, hisobotlarni qog‘oz shaklida topshirish tartibi bekor qilinadi.

Bulardan tashqari Prezidentimiz qarorida Raqamli texnologiyalar vazirligi Adliya vazirligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Statistika agentligi va Soliq qo‘mitasi bilan birgalikda 2026-yil 1-yanvarga qadar “tadbirkorlik subyektining shaxsiy kabineti” orqali hisobotlarni shakllantirish va davlat organlariga taqdim etishni nazarda tutuvchi Yagona hisobotlar tizimini joriy qilishi.

Bunda “Raqamli hukumat loyihalarini boshqarish markazi” davlat muassasasi Yagona hisobotlar tizimining operatori etib belgilandi.

Tadqiqot metodologiyasi hisobotlarni topshirish quyidagi tartibda amalga oshiriladi: 2026-yil 1-yanvardan barcha tadbirkorlik subyektlari uchun — ixtiyoriy;

2027-yil 1-yanvardan kichik va oʻrta tadbirkorlik subyektlari uchun — majburiy; 2028-yil 1-yanvardan barcha tadbirkorlik subyektlari uchun — majburiy.

Tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, 2020 yildan boshlab statistika hisobotlarni qabul qilishning vebtexnologiyaga asoslangan zamonaviy avtomatlashtirilgan axborot tizimi (**“eStat 4.0”**) statistika agentligi mutaxassislari tomonidan ishlab chiqilib, ishga tushirildi. Olidin u **“eStat 2.0”** va **“eStat 3.0”** avtomatlashtirilgan axborot tizimi Mamlakatimizda kichik biznesni rivojlantirish boʻyicha toʻplangan tajribalar shuni koʻrsatadiki, korxonalarning raqobatdoshlik darajasini oshirish ularning oʻz faoliyatlari davomida kengayib, yiriklashib borishini taqozo etadi. Lekin, kichik biznes subʼektlarini davlat tomonidan qoʻllab- quvvatlash maqsadida belgilangan imtiyoz va yengiliklarga ega boʻlish imkonini beruvchi korxonalarning miqdoriy chegaralari ayrim hollarda ushbu jarayonlarga toʻsqinlik qilishi mumkin. Oʻtgan davr mobaynida mamlakatimizda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasining yuksalishi, kichik biznes subʼektlari uchun yaratilgan qulay shart-sharoitlar natijasida iqtisodiy salohiyati ortgan koʻplab korxonalar mazkur imtiyozlardan foydalanishni davom ettirish maqsadida oʻz xodimlari sonini belgilangan miqdoriy chegara doirasida saqlab qolishga harakat qilmoqdalar. Bu esa, ularning yiriklashish jarayoniga toʻsqinlik qilmoqda.

Oʻzbekiston Respublikasida kichik biznes subʼektlari rivojlanishi mustaqillikka erishilgan davrdan boshlab hozirgi kungacha maʼlum bosqichlarni bosib oʻtdi. Salkam 30 yil davomida kichik biznes subʼektlari rivojlanishi borasida bir qator meʼyoriy hujjatlar, huquqiy asoslar yaratildi. Bu borada amalga oshirilgan ishlar negizida kichik biznes subʼektlari rivojlanish bosqichlarini tasniflab chiqdik (1- jadval).

1-jadval Oʻzbekiston Respublikasida kichik biznes subʼektlari turli chegaralarining amal qilish bosqichlari

Bosqich	Yillar	Tegishli meʼyoriy hujjat
I	1992-1995	“Oʻzbekiston Respublikasida kichik korxonalar toʻgʻrisidagi Nizom” (Vazirlar Mahkamasining 1992 yil 26 fevraldagi 85-son qaroriga 2-sonli ilova)
II	1995-1998	Oʻzbekiston Respublikasining “Kichikvaxususiy tadbirkorlikni rivojlantirishni ragʻbatlantirish toʻgʻrisida”gi Qonuni (1995 yil 21 dekabr)
III	1998-2003	Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Xususiy tadbirkorlik, kichik va oʻrta biznesni rivojlantirishni yanada ragʻbatlantirish boʻyicha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”gi Farmoni (1998 yil 9 aprel)
IV	2003-2011	Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Kichik tadbirkorlik (biznes) subʼektlariga tegishli boʻlgan korxonalar va tashkilotlar klassifikatsiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida”gi Qarori (2003 yil 11 oktyabr)

IV	2003-2011	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Kichik tadbirkorlik (biznes) sub'ektlariga tegishli bo'lgan korxonalar va tashkilotlar klassifikatsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori (2003 yil 11 oktyabr)
V	2011-2019	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Kichik tadbirkorlik (biznes) sub'ektlariga tegishli bo'lgan korxonalar va tashkilotlar klassifikatsiyasiga o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi Qarori (2013 yil 14 iyun), O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida investitsiya iqlimi va ishbilarmonlik muhitini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi (2014 yil 7 apreldagi PF-4609-son Farmoni) Qarori (2014 yil 3 iyul), O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi (2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-son Farmoni)
VI	2020-keyingi davrlar	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Koronavirus pandemiyasi va global inqiroz holatlarining iqtisodiyot tarmoqlariga salbiy ta'sirini yumshatish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida"gi (2020 yil 19 martdagi PF-5969-son Farmoni), O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Koronavirus pandemiyasi davrida aholi, iqtisodiyot tarmoqlari va tadbirkorlik sub'ektlarini qo'llab-quvvatlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi (2020 yil 3 apreldagi PF-5978-son Farmoni).
		O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Tadbirkorlar bilan 2022 yildagi "Ochiq muloqoti"da belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi (2022 yil 30 avgustdagi PQ-364-son Qarori)

Mualif tomonidan tuzildi

- statistik hisobotlarni shakllantirish jarayonida undagi xatoliklar mantiqiy nazorat tizimi yordamida to'liq tekshiriladi;
- axborot tizimi barcha operatsion tizimlarini qo'llab-quvvatlaydi;
- statistik kuzatuvlar bilan bog'liq barcha jarayonlar haqida shaxsiy kabinet yordamida xabardor bo'lib borish imkoniyatining yaratildi;
- axborot tizimidan topshirilgan hisobotlarni arxivga saqlash imkoniyati qo'shildi.

Statistika idoralarining rasmiy saytida foydalanuvchilar o'rtasida ko'rsatilayotgan interaktiv xizmatlarning sifatini baholab borish maqsadida muntazam so'rovnomalar o'tkazib kelinadi. Ushbu so'rovnoma jami 5 ta savoldan iborat bo'lib, savollarning birida foydalanuvchilardan e- Stat 4.0 avtomatlashtirilgan axborot tizimidan foydalanish qulayligiga

Axborot tizmining joriy etish orqali statistika hisobot blankalari uchun qog'oz sarfi 2014 yilda 60 tonnani tashkil etgan bo'lsa, hozirda barcha hisobot shakllari elektron shaklga o'tkazildi hamda mazkur tizim orqali to'plash joriy etildi. Xususan, 2022 yil yakuni bilan so'rovnoma natijalarini o'rganish davomida foydalanuvchilarning 70 foizdan ortig'i axborot tizimiga kirish qulayligi, 85 foizi axborot tizimi interfeysining qulayligi, 82 foizi foydalanuvchilar uchun yaratilgan instrumentariylar qulayligi va 75 foizi axborot tizimining ishlash tezligini ijobiy baholashgan.

Statistika idoralari tomonidan xalqaro tavsiyalarga muvofiq hamda respondentlarga hisobot taqdim etish yuklamasini bosqichma-bosqich qisqartirib borish maqsadida, doimiy ravishda statistika kuzatuvi shakllari takomillashtirib borilada. Jumladan, 2023 yil uchun statistika hisoboti shakllarida quyidagi o'zgarishlar amalga oshirildi:

-4 ta hisobot shakllarini o'zaro birlashtirish, ma'muriy ma'lumotlarga o'tkazish va mavsumiyligini hisobga olgan holda bekor qilindi;

-62 ta statistika hisoboti va ularning ilovalaridagi ko'rsatkichlar sonini 2022 yilga nisbatan jami 3 174 taga yoki 17,7%ga qisqartirish orqali soddalashtirildi;

-47 ta hisobot shakllarining topshirish muddatlari respondentlarga qulay bo'lishini inobatga olib maqbullashtirildi.

Ko'rilgan chora-tadbirlar natijasida, 2022 yilga nisbatan statistika hisobotlari jami soni 10,9%ga, shu jumladan oylik hisobotlar 14,3%ga, mavsumiy hisobotlar 33,3%ga va yillik hisobotlar 12,2%ga qisqartirildi. Natijada, 2023 yil uchun 98 ta (2022 yilda 110 ta) hisobot shakllari tasdiqlandi va Adliya vazirligidan davlat ro'yxatidan o'tkazildi. Statistika idoralari tomonidan xalqaro tavsiyalarga muvofiq hamda respondentlarga hisobot taqdim etish yuklamasini bosqichma-bosqich qisqartirib borish maqsadida, doimiy ravishda statistika kuzatuvi shakllari takomillashtirib boriladi.

XULOSA. 2023 yil yakuni bo'yicha taqdim etiladigan 1-KB yillik hisobot shaklini to'ldirish va yuborish hisobot.stat.uz sayti orqali elektron raqamli imzodan foydalangan holda amalga oshiriladi.

Darhaqiqat, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huziridagi Statistika agentligi tomonidan Mikrofirma va kichik korxonalar (chet el investitsiyalari va xorijiy sarmoya ishtirokidagi korxonalardan tashqari) 2023 yil uchun hisobotini 1-kb shakl yillik asosida 27 fevral 2024 yil taqdim etishi, Chet el investitsiyalari va xorijiy sarmoya ishtirokidagi mikro- firma va kichik korxonalar esa 2023 yil uchun hisobotini 1-kb shakl yillik asosida 27 mart 2024 yilda hisobotlarini topshirishning oxirgi muddati qilib belgilangan.

Xulosa sifatida shuni aytishimiz mumkinki, statistika hisobotlarini taqdim etish tartibini buzish, hisobot ma'lumotlarini buzib ko'rsatish yoki hisobotlarni taqdim etish muddatlarini buzish ma'muriy jarima solishga sabab bo'ladi (O'zR MJTQ 215- modda).

IQTIBOSLAR /CHOCKI/REFERENCES

- [1] O'zbekiston Respublikasi Qonuni "Rasmiy statistika to'g'risida" (2021 yil 11 avgust, O'RQ-707-son).
- [2] 2020-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasida statistikani rivojlantirishning milliy strategiyasi. Toshkent-2019 yil.
- [3] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022- yil 21- dekabrda "Yangi O'zbekiston ma'muriy islohotlarini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF- 269- son Farmoni.

- [4] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori, 04.03.2024 yildagi PQ-114- son “O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi.
- [5] 2024 yil 9 yanvarda (PQ-8-son) “Tadbirkorlik subyektlari tomonidan davlat organlariga hisobot va statistik ma’lumotlarni taqdim etish jarayonlarini yanada soddalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi O‘zbekiston respublikasi prezidentining qarori
- [6] O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi xuzuridagi Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar instituti “Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning statistik tahlilini takomillashtirishning nazariy-uslubiy jihatlar” mavzusidagi xalqaro ilmiy- amaliy anjuman materillari.2022 yil 27 may.Toshkent.479- 484 bet
- [7] Маткаримова.И.А. Совершенствование базы экономических статистических информатсий (на примере Узбекистана)Молодой учёный №8 (67) июнь-1, 2014 г.